

УДК 343.2/.7

І.І. Митрофанов,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри галузевих юридичних наук
Кременчуцького національного університету
ім. Михайла Остроградського

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: У ЧОМУ ДИСКУСІЙНІСТЬ?

Анотація. Аналізується питання дискусійності розробки механізму реалізації кримінальної відповідальності з огляду на галузь юридичної науки, що має опікуватися його дослідженням. Робиться висновок, що не загальна теорія права та тим більше не наука процесуального кримінального права мають вивчати та розв'язувати проблеми механізму реалізації кримінальної відповідальності, які повинні бути предметом наукових пошуків теорії кримінального права.

Ключові слова: теорія кримінального права, кримінальна відповідальність, механізм реалізації кримінальної відповідальності, кримінально-правові засоби, кримінально-правовий інструментарій.

Анотація. Аналізується питання дискусійності розробки механізму реалізації кримінальної відповідальності з огляду на галузь юридичної науки, що має опікуватися його дослідженням. Робиться висновок, що не загальна теорія права та тим більше не наука процесуального кримінального права мають вивчати та розв'язувати проблеми механізму реалізації кримінальної відповідальності, які повинні бути предметом наукових пошуків теорії кримінального права

Ключові слова: теорія кримінального права, кримінальна відповідальність, механізм реалізації кримінальної відповідальності, кримінально-правові засоби, кримінально-правовий інструментарій.

Постановка проблеми. У кримінально-правовій науці прийнято розрізняти кримінально-правові за-

соби, кримінально-правові засоби реагування на вчинене суспільно небезпечне винне діяння, передбачене Кримінальним кодексом України (далі — КК), кримінально-правові засоби забезпечення законності, справедливості й обґрунтованості прийняття процесуального рішення суду тощо. Різні конфігурації таких засобів складають певні кримінально-правові системні утворення, що призводять в дію норму кримінального права з метою впорядкування регульованих КК суспільних відносин. Таким системним утворенням є механізм кримінально-правового регулювання (далі — МКПР), який останньою складовою частиною має механізм реалізації кримінальної відповідальності (далі — МРКВ). У зв'язку з існуванням останнього вчені сперечаються щодо віднесення розробки його проблем

або до загальної теорії права, або до кримінального процесу, або до теорії кримінального права.

Це питання набуло особливої гостроти при затвердженні теми дисертаційного дослідження автора на тему: «Механізм реалізації кримінальної відповідальності». Так, відділенням кримінально-правових наук Національної академії правових наук України [1, с. 196] висловлені зауваження з приводу того, що не визначено належним чином предмет дослідження. Зазначено, що реалізація кримінальної відповідальності (а саме, через її механізм) більше стосується кримінального процесу та питань загальної теорії права. Отже, назріла нагальна потреба з визначенням пріоритетності галузі юридичної науки, яка б опікувалася проблемами МРКВ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід вказати, що проблеми МРКВ наукою кримінального права не розглядалися, але досліджувалися більш ширші за обсягом і змістом механізми кримінально-правового впливу та кримінально-правового регулювання. Так, ці механізми розглядалися у наукових працях як українських (Ю.В. Баулін, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, О.В. Наден, М.І. Панов, В.Я. Тацій та інші), так і російських (Є.В. Благоев, В.К. Дуюнов, В.П. Коняхін, М.М. Кропачев, Н.О. Лопашенко, Г.О. Петрова, В.С. Прохоров та інші) вчених-криміналістів. Однак механізми кримінально-правового впливу та кримінально-правового регулювання не можуть та не повинні бути тотожними МРКВ [2, с. 114-120].

Постановка завдання. У зв'язку із вказаним, метою цієї роботи є вироблення підходу до дослідження саме кримінально-правових проблем

(чи засад) механізму реалізації кримінальної відповідальності, що цілком відповідатиме проведеному нами дослідженню, оскільки існує впевненість у наявності відповідної об'єктивної реальності сукупності кримінально-правових категорій, на якій такий механізм ґрунтується та забезпечує його функціональні можливості — виконання завдань закону України про кримінальну відповідальність (далі — ЗУпКВ).

Виклад основного матеріалу. Проблему МРКВ ми розглядаємо з точки зору кримінального права, виходячи з того, що правовий інструментарій цього механізму встановлюється ЗУпКВ. Так, норма кримінального права визначає не лише підставу (юридичний факт) для початку реалізації кримінальної відповідальності, а й кримінально-правові засоби впливу примусового характеру, за допомогою яких вона і втілюється в поведінку суб'єктів регульованих кримінальним правом суспільних відносин. Крім того, нормами КК України встановлюються кримінально-правові засоби забезпечення законності, обґрунтованості та вмотивованості обрання судом кримінально-правового засобу реагування на вчинене кримінально-протиправне діяння. У функціонуванні МРКВ беруть участь матеріальні, процесуальні та виконавчі кримінально-правові відносини. Тобто, досліджуваний механізм наповнюється кримінально-правовим інструментарієм, регламентація якого закладена в нормах КК, що робить його невід'ємною частиною механізму кримінально-правового регулювання.

Поняття правових засобів, які беруть участь у МКПР, наукою кримінального права розглядається без з'ясування їх визначення. У теорії

права під правовими засобами розуміють інституційні явища правової дійсності, що втілюють регулятивну силу права, його енергію та виконують роль її активних центрів [3, с. 12-19]. В узагальненому вигляді правові засоби — це правові явища, що виражаються в інструментах (установленнях) і діяннях (технології), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення суспільно корисної мети [4, с. 66-77].

Поняття «засіб» у сучасному правознавстві вживається в різних значеннях: його використовують і щодо права в цілому [5], і стосовно різноманітних режимів правового регулювання, елементів його механізму [3, с. 12-19]. Тому, розкриваючи поняття МКПР, ми виходимо з того, що воно покликано віддзеркалити і динамічну, і статичну сторони структури кримінально-правової дійсності, отже, охарактеризувати внутрішню єдність матеріального, процесуального та виконавчого кримінального права, тобто кримінально-правові засоби, через які здійснюється кримінально-правове регулювання, у тому числі при виникненні потреби із задіянням МРКВ.

О.Г. Самусевич розглядає механізм реалізації юридичної відповідальності як систему взаємодіючих елементів, що забезпечують динаміку юридичної відповідальності, за допомогою яких втілюються в регульовані суспільні відносини приписи правових норм адресату, який вчинив правопорушення, з метою захисту законних прав і інтересів суб'єктів правового регулювання від цього правопорушення та здійснення заходів юридичної відповідальності відносно правопорушника. До структурних елементів досліджу-

ваного механізму О.Г. Самусевич відносить: а) організаційний (сукупність суб'єктів, залучених до процесу реалізації юридичної відповідальності); б) нормативний (нормативна правова база, що регламентує поведінку всіх суб'єктів, які беруть участь у процесі реалізації юридичної відповідальності); в) інструментальний (правові засоби, за допомогою яких реалізується юридична відповідальність); г) функціональний (правовідносини, у рамках яких реалізуються права й обов'язки суб'єктів) [6, с. 14-15].

Нами, до висновків теоретиків, вже було зрозуміло, що вчення про МРКВ має базуватися на платформі загальних положень механізму право-реалізації [7, с. 173-179] та механізму кримінально-правового регулювання. Такий підхід дозволив нам сформулювати своє бачення МРКВ як певного набору своєрідних правових засобів, що закономірно беруть участь у впровадженні приписів реалізованої кримінально-правової норми в конкретні правовідносини, у досягненні вказаного в ній результату, а також у застосуванні кримінально-правового засобу впливу, через який реалізується кримінальна відповідальність для досягнення її мети та завдань ЗУпКВ, до особи, яка визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення. МРКВ складається з блоку, що забезпечує початок реалізації такої відповідальності («нормативне регулювання початку реалізації кримінально-правової відповідальності»), блоку (запобіжних, відновлювальних і забезпечувальних) правовідносин, блоку кримінально-правових засобів впливу на осіб, які визнані винними у вчиненні кримінальних правопорушень, і блоку індивідуального право-

вого регулювання, що приєднується до попередніх блоків за необхідністю [8, с. 173-179].

Нормативне регулювання МРКВ пов'язано з такими елементами: 1) норма кримінального права. Уведення в дію норм ЗУпКВ, які встановлюють покарання, розглядається нами обов'язковим для встановлення темпоральних, просторових і суб'єктних меж їх юридичної чинності, які можуть визначатися тільки ЗУпКВ. Важливим при цьому визнається й діяльність з фактичного приєднання нових норм кримінального права до чинного КК. При цьому необхідно дотримуватися принципу системності в праві [9, с. 54-58]. Слід також визнати суттєвим те, щоб вчасно скасовувалися морально застарілі норми кримінального права, корегувалися ті, що продовжують діяти, усувалися неясності, неузгодженості, а й іноді і протиріччя. В іншому випадку вже на початку реалізації норм КК можуть відбутися функціональні неполадки у МРКВ, що призведе до невиконання завдань ЗУпКВ; 2) юридичний факт чи фактичний склад, без наявності якого апriorі неможлива реалізація норм кримінального права. Юридичний факт і фактичний склад — це явища об'єктивної дійсності, що виражаються в конкретно вчиненому діянні (дії або бездіяльності), передбаченому ЗУпКВ як кримінальне правопорушення, фізичної осудної особи, яка досягла віку кримінальної відповідальності. Вчинення такого діяння є підставою для виникнення відновлювальних кримінальних правовідносин, які є складовою іншого блоку юридичного механізму правореалізації, але для МРКВ він є основним і настає відразу ж за «законодавчою базою»

початку втілення у поведінку суб'єктів регульованих суспільних відносин за собів відповідальності; 3) індивідуально-правове регулювання, що залучається до нормативного регулювання для владної організуючої участі компетентного органу державної влади й управління чи його службової особи на самому початку переходу процесу реалізації тієї чи іншої норми кримінального права від однієї стадії до іншої.

Розглянуті вище елементи, необхідні для нормативного регулювання функціонування МРКВ, взаємодіючи між собою, залежно від фактичних обставин вчиненого суспільно небезпечного винного діяння, передбаченого ЗУпКВ, покликані забезпечити безупинний та повноцінний початок реалізації кримінально-правової норми, що встановлює покарання [10, с. 15-20].

До нормативного регулювання МРКВ приєднується блок правовідносин, до складу якого входять, насамперед, кримінальні правовідносини, пов'язані з утриманням особи від вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого конкретною статтею (частиною статті) Особливої частини ЗУпКВ. Це пояснюється тим, що в межах відповідних правовідносин і тільки в них відбувається весь процес реалізації норми кримінального права, що встановлює покарання. Така норма не може по-іншому виконувати завдання ЗУпКВ, ніж в правовідносинах. Для руху кримінально-правової матерії необхідні норми кримінального права та відповідні правовідносини, які не просто взаємозалежні, а взагалі не можуть існувати одне без одного. З моменту розробки та прийняття (дати набрання чинності) норми кримінального права вона породжує

запобіжні кримінальні правовідносини, які виконують функцію запобігання кримінальним правопорушенням. У разі вчинення кримінального правопорушення виникає необхідність відповідного реагування на їх вчинення з боку держави, що спричиняє появу відновлювальних кримінальних правовідносин. З цього моменту виникає в потенційному вигляді негативна кримінальна відповідальність, яка набуває реального характеру з часу набрання обвинувальним вирокіом суду законної сили.

Необхідно вказати, що під час функціонування МРКВ постійно виникає необхідність приєднання іншої складової частини зазначеного механізму — індивідуального правового регулювання у формі правозастосування у разі, якщо вимагається: 1) встановлення юридичного факту — вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого ЗУпКВ; 2) конкретизація змісту обмежень особистого, майнового й іншого характеру (первинна чи повторна) або визначення юридичних фактів, за яких особа може не перетерплювати взагалі таких обмежень; 3) примусове виконання обмежень особистого, майнового й іншого характеру, що складають зміст кримінальної відповідальності; 4) закріплення прийнятих рішень щодо руху матеріалів кримінального провадження, встановлення наявності юридичного факту, конкретизації (індивідуалізації) засобів кримінальної відповідальності в акті застосування норм кримінального права, що встановлюють покарання.

Усе це дає підстави для висновку про неможливість існування МРКВ і без блоку кримінально-правових

засобів впливу, через які така відповідальність об'єктивується. Не лише кримінальну, а і будь-який різновид юридичної відповідальності слід визнати оголеною фікцією, якщо в тій чи іншій галузі права не передбачена дієва система засобів впливу на осіб, які порушують приписи правових норм. Саме це вимагає законодавця встановлювати нормами права дієві засоби відповідальності, що в індивідуальному порядку дозволяють визначити міру відповідальності порушнику. Основним кримінально-правовим засобом впливу на осіб, які визнані винними у вчиненні кримінальних правопорушень, норма Особливої частини КК визначає той чи інший вид покарання, а решта засобів МРКВ, що складають певну їх систему, фіксується у нормах Загальної частини ЗУпКВ. Головне призначення цієї системи полягає в тому, щоб надати можливість за допомогою індивідуального кримінально-правового регулювання оптимально обрати порушнику той засіб, який дозволить досягти мети кримінальної відповідальності з урахуванням тяжкості вчиненого кримінального правопорушення й особи винного.

Саме розглянуті вище кримінально-правові засоби (норми кримінального права, правовідносини, засоби кримінально-правового впливу примусового характеру, акт індивідуально-правового регулювання) необхідні для розгортання процесу реалізації кримінальної відповідальності. Процедура притягнення до такої відповідальності дійсно встановлюється процесуальним кримінальним законом, але вона аж ніяким чином не може замінити реалізацію. В рамках кримінального провадження встановлюється юридичний

факт — діяння, що містить склад злочину, збираються для цього необхідні докази, щоб довести винуватість конкретної особи в його вчиненні. Тобто, нормами процесуального кримінального права регулюється діяльність органів досудового розслідування та суду з встановлення всіх ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого ЗУпКВ, у вчиненому особою діянні. Остаточню цей факт знаходить своє відображення у вирокі суду — акті індивідуально-правового регулювання, який і слугує відправним пунктом для реалізації кримінальної відповідальності. Інакше кажучи, в межах процесуальних кримінальних правовідносин відбувається підготовка до реалізації кримінальної відповідальності.

Складається враження, що завдяки акту індивідуального кримінально-правового регулювання права чи завдяки яким правовим засобам проблемами МРКВ має займатися наука процесуального кримінального права? У МРКВ такий акт виконує підлеглу функцію, забезпечуючи своєю наявністю можливість реалізації кримінальної відповідальності. Інакше кажучи, акт індивідуального кримінально-правового регулювання включаються в такому випадку в загальний механізм регламентації кримінальної відповідальності, забезпечуючи необхідний рівень правопорядку та виконання завдань як матеріального, так і процесуального кримінального права. В безпосередній реалізації кримінальної відповідальності ані процесуальні кримінальні правовідносини, ані норми процесуального кримінального права участі не беруть

По-справжньому ж відповідальність у кримінальному праві реалізується на стадії виконання вироку в

межах матеріальних відновлювальних і виконавчих кримінальних правовідносин [11, с. 20-22]. Реалізація (франц. — *realisation*) — це здійснення накресленого плану, програми, проєкту [12, с. 753] або впровадження у життя (у кримінально-правову дійсність) завдань, задумів [13, с. 174] і волі законодавця. Реалізація кримінальної відповідальності є втіленням вимог норм кримінального права в поведінку суб'єктів регульованих суспільних відносинах. По суті реалізація кримінальної відповідальності — це перетворення в регульовані кримінально-правовими нормами актуальні (життєві) суспільні відносини усього того потенціалу, що в цих нормах закладений.

Йдеться про втілення в суспільних відносинах як самих загальних стандартів забороненої поведінки, передбачених у диспозиціях норм кримінального права, так і їх велінь щодо мети, суб'єктного складу, необхідних життєвих ситуацій та засобів кримінально-правового впливу на осіб, діяння яких підпадають під ознаки вказаного стандарту. Все це дає підстави стверджувати, що реалізація кримінальної відповідальності за вчинене діяння розглядається як процес реалізації кримінально-правової норми, передбаченої конкретною статтею Особливої частини ЗУпКВ.

Якщо виводити розглядувану проблематику в площину загальнотеоретичних наукових розробок, то ми будемо мати справу не лише з проблемами МРКВ, а з проблематикою цивільно-правової, трудової, адміністративно-правової відповідальності. У такому разі нами досліджуватимуться питання механізму реалізації юридичної відповідальності

з виділенням того загального, що є універсальним (уніфікованим) для всіх видів юридичної відповідальності. Проте такий підхід не заперечує існування галузевих механізмів реалізації відповідальності, які повинні досліджуватися в рамках теорії відповідної юридичної науки — у нашому випадку — теорії кримінального права. МРКВ має стати платформою для наукових розробок усіх без винятку кримінально-правових категорій, оскільки будь-яка проблема кримінального права закінчується аналізом питань кримінальної відповідальності з орієнтиром на виконання завдань ЗУпКВ.

Так, наприклад, порядок здійснення відповідальності держав за міжнародні злочини ще спеціально не розглядався в Комісії міжнародного права, деякі її члени раніше підкреслювали, що для різних режимів міжнародно-правової відповідальності (за міжнародні злочини, з одного боку, і інші правопорушення, з іншого) можуть бути передбачені різні механізми реалізації [14, с. 26-33]. С.С. Амосов зазначає, що відповідальність відноситься до динаміки цивільного законодавства: вона виявляється у тому разі, якщо норми права викликаються до дії. Таким чином, їхнє існування та реальна дія є механізмом цивільно-правової відповідальності, причому, в одних випадках лише саме існування владних розпоряджень, несприятливі наслідки, що покладають на правопорушника, дозволяє реалізувати мету відповідальності — захист порушеного права. Це відбувається в зв'язку з добровільним прийняттям правопорушником тягара відповідальності. У такому випадку включається механізм позитивної відповідальності. У свою чергу, примусове обтяження право-

порушника стягненням його майна на користь потерпілого є механізмом негативної відповідальності, що завжди слугує тягарем, є санкцією, що спричиняє певні позбавлення майнового чи особистого характеру [15, с. 3]. На думку О.Г. Самусевича, механізм реалізації дисциплінарної відповідальності — система взаємодіючих елементів, за допомогою яких здійснюється процес втілення в життя розпоряджень норм трудового законодавства адресату, який вчинив дисциплінарний проступок, з метою притягнення його до дисциплінарної відповідальності [16, с. 184-187].

Отже, віднесення проблем МРКВ до теорії саме кримінального права пояснюється нами загальною схемою кримінально-правового регулювання суспільних відносин, що виникають між фізичними особами та державою з дати набрання чинності певною нормою кримінального права. При цьому під МКПР розуміється сукупність етапів регулятивного кримінально-правового впливу, демонструє процедуру та рольові закономірності правової форми, а МКРВ — система нормативних кримінально-правових засобів, спрямованих на досягнення поставленої ЗУпКВ мети, реалізації інтересів суб'єктів кримінально-правових відносин до певного логічного результату. МРКВ є правовою конструкцією, що характеризує не тільки формально-процедурну сторону кримінально-правового впливу, але і його інструментальне забезпечення. Процедура — лише один з логічних структурних елементів МРКВ, яка є особливим, нормативно встановленим порядком здійснення юридичної діяльності, що забезпечує реалізацію норм матеріального кримінального права

та заснованих на них кримінально-правових відносин, охоронюваним від порушень правовими санкціями [17, с. 38].

Висновки. Враховуючи вищезгадане, слід вказати, що не загальна теорія права та тим більше не наука процесуального кримінального права

мають вивчати та розв'язувати проблеми МРКВ, які повинні бути предметом наукових пошуків теорії кримінального права. Це пов'язано з тим, що всі кримінально-правові засоби, які задіюються при його функціонуванні передбачені ЗУпКВ, для виконання завдань якого він і створюється.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Перелік тем дисертаційних досліджень з проблем держави і права (затверджених у 2012 р.) : розглянуті та схвалені відділеннями НАПрН України / упоряд.: Д.В. Лук'янов, Н.І. Карпенко. — Х. : Право, 2013. — 308 с.
2. Митрофанов І.І. Механізм реалізації кримінальної відповідальності: окремі питання поняття та структури / І.І. Митрофанов, Є.Д. Скулиш // *Європейські перспективи*. — 2015. — № 7. — С. 114-120.
3. Алексеев С.С. Правовые средства: постановка проблемы, понятие, классификация / С.С. Алексеев // *Советское государство и право*. — М. : Наука, 1987. — № 6. — С. 12-19.
4. Малько А.В. Правовые средства: вопросы теории и практики / А.В. Малько // *Журнал российского права*. — М. : Норма, 1998. — № 8. — С. 66-77.
5. Халфина Р.О. Право как средство социального управления / Р.О. Халфина ; отв. ред. : М.И. Пискотин. — М. : Наука, 1988. — 256 с.
6. Самусевич А.Г. Институт процессуального расследования правонарушения в механизме реализации юридической ответственности (теоретико-правовой аспект) : автореф. дис. на соискание уч. степ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.01 / А.Г. Самусевич. — Казань, 2012. — 18 с.
7. Митрофанов І.І. Необхідність розробки механізму реалізації відповідальності наукою кримінального права / І.І. Митрофанов // *Право і суспільство*. — 2010. — № 4. — С. 173-179.
8. Митрофанов І.І. Уголовно-правовое учение о механизме реализации уголовной ответственности : монография / И.И. Митрофанов. — Одесса : Издательство: «Фенікс», 2014. — 448 с.
9. Митрофанов І.І. Системность уголовного законодательства Украины в контексте учения о механизме реализации уголовной ответственности / И.И. Митрофанов // *Leges et Vita*. — 2015. — № 5/2. — С. 54-58.
10. Митрофанов І.І. Початковий етап механізму правореалізації: поняття та його складові / Т.В. Гайкова; І.І. Митрофанов // *Юридична Україна*. — 2007. — № 12. — С. 15-20.
11. Митрофанов І.І. Проблеми виконання судового рішення як стадії реалізації кримінальної відповідальності / І.І. Митрофанов // *Віче*. — 2010. — № 2. — С. 20-22.
12. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. — Х. : Вид-во «Школа», 2006. — 1008 с.
13. Словник синонімів української мови : в 2-х т. / А.А. Бурячок, Г.М. Гнатюк, С.І. Головащук [та ін.]. — К. : Наукова думка, 2006. — Т. 1. — 1040 с. — (Словники України).
14. Вадапалас В.А. Реализация ответственности государств за международные преступления: проблема индивидуальных ответных мер / В.А. Вадапалас // *Правоведение*. — 1987. — № 4. — С. 26-33
15. Амосов С.С. Актуальные проблемы механизма гражданско-правовой ответственности юридических лиц: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. юрид. наук : спец. : 12.00.03 «Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право» / С.С. Амосов. — Екатеринбург : Изд-во УГЮА, 2001. — 20 с.
16. Самусевич А.Г. Служебное расследование в механизме реализации дисциплинарной ответственности / А.Г. Самусевич // *Евразийский юридический журнал*. — 2015. — № 7. — С. 184-187.

17. Лазарева О.В. Правовая процедура / О.В. Лазарева ; под ред. : М.И. Байтин. — Саратов : Изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2004. — 152 с.

Митрофанов И.И.

Механизм реализации уголовной ответственности: в чем дискуссионность?

Аннотация. Анализируется вопрос дискуссионности разработки механизма реализации уголовной ответственности, учитывая область юридической науки, которая может заботиться его исследованием. Делается вывод, что не общая теории права и тем более не наука процессуального уголовного права должны изучать и решать проблемы механизма реализации уголовной ответственности, которые должны быть предметом научных поисков теории уголовного права

Ключевые слова: теория уголовного права, уголовная ответственность, механизм реализации уголовной ответственности, уголовно-правовые средства, уголовно-правовой инструментарий.

I. Mitrofanov

The criminal responsibility realization mechanism: what's discussion?

Summary. The author analyzes the question of discussion development of mechanism of criminal responsibility realization, taking into account the scope of legal science, which can care to investigate. It is concluded that no General theory of law and the science of procedural criminal law should study and solve the problem of mechanism of realization of criminal responsibility, which should be the subject of scientific research of the theory of criminal law.

Keywords: theory of criminal law, criminal responsibility, mechanism of criminal responsibility realization, criminal remedies, criminal-legal tools.

